

1. SYFTE

Detta direktiv ersätter Finströms kommuns tidigare utfärdade upphandlingsdirektiv och instruktioner.

Upphandlingsdirektivet syftar till att precisera förfaringssättet för upphandlingar i Finströms kommun. Direktivet syftar inte till att ge uttömmande sakkunskap i upphandlingsfrågor eller ingående redogöra för olika förfaringssätt. För sådan information hänvisas till kommunförbundets sidor på upphandling.fi¹ och regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex.

2. UPPHANDLINGSDIREKTIVETS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Tillsynen för iakttagandet av direktiven för upphandling hör till normalt chefsarbete. Det innebär att informera anställda om innehållet i detta direktiv för upphandling.

I upphandlingsdirektivet används samlingsbegreppet upphandlande enhet för alla kommunens myndigheter, bolag och andra organ.

Upphandlingsdirektivet ska iakttas av samtliga kommunens upphandlande enheter och tillämpas på kommunens samtliga upphandlingar.

Upphandlingsdirektivet ska även iakttas om anbudssökanden eller avtalsleverantören är ett dottersamfund till kommunen, en enhet som är anknuten till kommunen eller en annan aktör, under de förutsättningar som anges under rubriken "*Kommunens upphandlingsorganisation*".

3. KOMMUNENS UPPHANDLINGSORGANISATION

En upphandlande enhet är en organisation som representeras av till exempel ett organ eller en tjänsteinnehavare i kommunen. Kommunens myndigheter och deras underlydande upphandlande enheter eller ett organ inom dessa utgör vid upphandlingar part och beställare i kontrakt.

Verksamhets- och enhetschefer ansvarar för att de som avropar ramavtal har sakkunskap om avtalets innebörd.

Kommunledningen ansvarar för kommunens förvaltningsövergripande upphandlingar och kommunens upphandlingsverksamhet som helhet. En upphandlande enhet som omfattas av eller anmäler sitt intresse för en förvaltningsövergripande samordnad upphandling ska vara beredd på att bistå med egna resurser i den utsträckning som krävs för genomförandet av konkurrensutsättningen.

Kommunens tekniska chef ger vägledning och råd till upphandlande enheter om upphandlingsförfaranden inom kommunen. Kommundirektören och kommunens ekonomichef bistår kommunens upphandlande enheter avseende frågor och tillämpningen av kommunens upphandlingsdirektiv.

Dottersamfund samt andra enheter och aktörer som till största delen finansieras av en upphandlande enhet eller vars ledning står under kontroll av en upphandlande enhet, såsom kommunala affärsverk, är bundna av reglerna om offentlig upphandling.

Även dottersamfund samt andra enheter och aktörer där mer än hälften av ledamöterna i förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan utsetts av en upphandlande enhet är bundna av reglerna om offentlig upphandling.

¹ Kommunalförbundets allmänna rådgivning beaktar dock inte Ålands särskilda förhållande till rikets lag om upphandling och koncession.

4. BESLUTANDERÄTT I UPPHANDLINGSÄRENDE

Ett upphandlingsbeslut är ett myndighetsbeslut med vilket den upphandlande enheten eller tjänste- eller befattningsinnehavaren som har beslutanderätt avger ett avgörande om upphandling och bestämmer om dess verkställande.

Befogenheterna att fatta upphandlingsbeslut fastställs i kommunens delegeringsordningar.

5. UPPHANDLINGSPLAN

Upphandlande enheter ska årligen lägga upp en upphandlingsplan utgående från budgeten.

Upphandlingsplanen är en förteckning över de upphandlingar som under kommande budgetår man planerar att genomföra. I upphandlingsplanen infogas också uppgifter om upphandlingarnas ansvarspersoner och planer för genomförande.

Vid planering av upphandlingar ska man beakta att det för upphandlingar över EU-tröskelvärdena normalt tar sex till tolv månader att genomföra upphandlingsprocessen. Även vid upphandlingar under EU-tröskelvärdet ska man ha god framförhållning och upphandlingar bör inledas senast fyra (4) månader innan ett kontrakt är tänkt att träda i kraft.

Vid inledande av upphandlingsprocessen antas förfrågningsunderlaget redan vara klart.

Upphandlingsplanen ska tillställas kommunledningens kansli och kommunens ekonomichef för kännedom som tar ställning till vilka upphandlingar som ska konkurrensutsättas centraliserat genom exempelvis en upphandlingscentral och vilka som ska genomföras decentraliserat av de olika sektorerna.

6. UPPHANDLING HOS INKÖPSCENTRAL

Finströms kommuns upphandlande enheter har möjlighet att utnyttja tjänsterna hos en inköpscentral eller att anmäla sitt intresse för att ansluta sig till ett ramavtal som redan konkurrensutsatts av en inköpscentral.

Om man ansluter sig till ett kontrakt som inköpscentralen (såsom ÅDA och ÅHS) har konkurrensutsatt ska den upphandlande enheten se till att det inte görs några inköp utanför kontraktet.

En inköpscentral är en upphandlande enhet som anskaffar varor, tjänster och byggentreprenader för sina ägare och kunder, eller för dem förhandlar fram ramavtal och upphandlingskontrakt samt ansvarar för administrationen av kontrakten.

I regel förbinder sig den upphandlande enheten till inköpscentralernas konkurrensutsättningar redan i beredningsskedet innan centralen publicerar upphandlingsannons. De upphandlande enheter som deltar i en upphandling har i beredningsskedet av en anbudsfrågan möjlighet att påverka innehållet i den.

Det organ eller den tjänsteinnehavare som har rätt att fatta beslut i den aktuella upphandlingen har även beslutanderätt om huruvida en upphandling ska göras via en inköpscentral.

7. KÖP MELLAN KOMMUNEN OCH DOTTERSAMFUND

Huvudregeln är att de resurser som är gemensamma för kommunen ska nyttjas i första hand, framom extern upphandling.

En upphandlande enhet behöver som huvudregel inte utföra en offentlig upphandling vid köp från enheter anknutna till den upphandlande enheten såsom t.ex. Finströms Kommunaltekniska Ab.

Kommunens anskaffning från ett dottersamfund undantas från upphandlingsskyldighet under förutsättning att:

- Kommunen ensamt eller tillsammans med andra upphandlande enheter utövar kontroll över detta dotterbolag (kontrollkriteriet), och
- dotterbolaget utövar den huvudsakliga delen av sin verksamhet tillsammans med den upphandlande enheten (verksamhetskriteriet).

Båda kriterierna måste vara uppfyllda, i annat fall är undantaget inte tillämpligt.

Eftersom upphandling hos ett dotterbolag är fråga om ett undantag från allmänna unionsrättsliga principer ska undantaget tolkas strikt och tillämpas restriktivt. Den som åberopar undantaget har bevisbördan för dess tillämplighet och måste därmed visa att förutsättningarna är uppfyllda.

Ett dottersamfund som själv per definition är en upphandlande enhet kan dessutom själv göra upphandlingar hos ägarna utan konkurrensutsättning, förutsatt att ägarna ensamt eller tillsammans utövar ett bestämmande inflytande överbolaget.

8. HORIZONTELLT SAMARBETE MELLAN UPPHANDLANDE ENHETER

Upphandlande enheter kan träffa ett samarbetsavtal med varandra. På detta sätt kan flera kommuner samarbeta och därigenom genomföra en och samma upphandling.

Offentlig upphandling behöver inte utföras vid upphandling av sådana upphandlingskontrakt mellan upphandlande enheter genom vilka de upphandlande enheterna i samarbete och för att uppnå gemensamma mål genomför sådana offentliga tjänster i det allmännas intresse som de ansvarar för. (t.ex. ÅDA eller ÅHS).

En förutsättning för detta undantag är att högst fem procent och en andel på högst 500 000 euro av de tjänster som berörs av samarbetet produceras för andra än de upphandlande enheterna som träffat samarbetsavtal. När procentandelen bestäms ska som grund användas den genomsnittliga totala omsättningen under tre år omedelbart innan kontraktet ingås eller ett annat motsvarande verksamhetsbaserat belopp.

9. GRUNDPRINCIPERNA VID ALL UPPHANDLING

Grundprincipen vid kommunens upphandlingar är att all upphandling ska präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Därtill ska kommunens särskilda krav på kvalitet, miljö och social hänsyn alltid beaktas utöver de allmänna principerna om likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet och proportionalitet.

Anbudsförfrågan ska vad gäller så väl form som omfattning ställas i relation till föremålet för upphandlingen. Kostnaderna från anbudsförfrågandet bör jämföras med de besparingar som åstadkoms med det, som exempel ska omfattningen och mängden av annonsering stå i proportion till den

uppskattade nyttan av annonseringen.

Om en *anbudsgivare* eller ett *företag som är anknutet till en anbudsgivare* har deltagit i förberedelserna av upphandlingen så ska den upphandlande enheten se till att konkurrensen inte snedvrids till följd av deltagandet.

10. UPPDELNING AV DELKONTRAKT

Kommunens upphandlande enheter ska i sin upphandling underlätta för små och medelstora leverantörer att lämna anbud genom att till exempel dela upp en upphandling i flera delkontrakt. Uppdelning av en upphandling i flera mindre delar är tillåten² när de allmänna förvaltningsrättsliga principerna och principerna om offentlig upphandling beaktas av den upphandlande enheten. Om den totala beräknade kostnaden för samtliga delkontrakt uppgår till ett belopp som överskrider EU-tröskelvärdena, så ska upphandlingen behandlas på samma sätt som andra upphandlingar som överskrider EU-tröskelvärdena.³

Det föreligger ett allmänt förbud mot konstgjorda uppdelningar av upphandlingar i syfte att undvika att upphandling till värdet uppnår EU-tröskelvärden. Att dela upp en upphandling i flera delkontrakt i syfte att underlätta för små och medelstora leverantörer att lämna anbud är inte förbjudet, om EU-tröskelvärden beaktas genom att kombinera värdet av de sammanhängande upphandlingarna.

11. BERÄKNING AV UPPHANDLINGENS VÄRDE

Utgångspunkten för beräkningen av upphandlingskontraktets värde kan anses vara den upphandlande enhetens egen bedömning av upphandlingsföremålets värde. Beräkningen av upphandlingens värde ska grunda sig på den totala ersättningen exklusive skatt som ska betalas under avtalsperioden jämte eventuella förlängningsklausuler samt andra provisioner eller ersättningar.

Om upphandlingskontraktet exempelvis avser köp av tjänst under en begränsad tid om 3 år, med en förlängningsklausul om 2 år som den upphandlande enheten kan välja att använda, så ska upphandlingskontraktets värde beräknas på den totala potentiella kontraktstiden om 5 år.

Den upphandlande enheten ska bedöma upphandlingens värde genom en tillbörlig och tillräckligt noggrann utredning. Om värdet obefogat beräknats fel av myndigheten och om priserna för de godkända anbuden avsevärt överstiger det värde som den upphandlande enheten uppskattat och särskilt om EU-tröskelvärden överskrids, så ska en ny upphandlingsannons publiceras.

En upphandling får inte spjälkas upp i syfte att underskrida gällande tröskelvärden.⁴ Man får heller inte beräkna upphandlingens värde på ett missvisande sätt för att kringgå bestämmelserna om god upphandlingssed. Planerade upphandlingar, vilka var för sig underskrider tröskelvärdet, men som under räkenskapsperioden sammanlagt klart överskrider tröskelvärdet, ska enligt detta upphandlingsdirektiv upphandlas på en gång som en större helhet.

² Se Artikel 46 p. 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/E

³ Se Artikel 5 p. 8-9 direktiv 2014/24/E. I Artikel 5 p. 10 direktiv 2014/24/E framgår ett undantag, där en upphandlande myndighet inte behöver tillämpa de förfaranden som föreskrivs i direktivet vid ett delkontrakt vars värde uppgår till maximalt 20 % av upphandlingens totala värde.

⁴ Det är däremot tillåtet att dela upp upphandlingskontraktet i flera delkontrakt på sådant sätt som angivits under rubriken "Uppdelning av delkontrakt".

12. UPPHANDLING UNDER EU-TRÖSKELVÄRDENA

Den nationella upphandlingslagen är inte tillämplig på Åland vid upphandlingar som understiger EU-tröskelvärden. Vid upphandlingar under EU-tröskelvärden finns det ingen annan direkt tillämplig upphandlingslag.

De allmänna förvaltningsrättsliga principerna och upphandlingsprinciperna såsom likabehandling och opartiskhet utgör dock en norm inom all förvaltning inklusive vid upphandling. De allmänna upphandlingsprinciperna såsom krav på konkurrensutsättning och affärsmässighet tillämpas även analogt i likhet med upphandlingslagen.

Huvudregeln vid upphandlingar under EU-tröskelvärden är att anbudsfrågan utannonseras (öppet förfarande) eller riktas till minst tre leverantörer (direktupphandling). Avsteg i form av direktupphandling mot enbart en leverantör kan göras i fråga om upphandlingar där värdet är ringa eller om direktupphandling annars är särskilt påkallat. Även vid dessa fall ska den upphandlande myndigheten kontrollera att priserna är rimliga.

Vid mera betydande upphandlingar under EU-tröskelvärdena kan en analog tillämpning av rikets upphandlingslag tillämpas, för att säkerställa att myndigheten följer principerna om god förvaltning och god upphandlingssed.

13. UPPHANDLING ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDENA (EU-UPPHANDLING)

Vid EU-upphandling ska direktiv 2014/24/EU, direktiv 2014/23/EU och särskilt vad som anges i 5 kap. Lag om offentlig upphandling och koncession tillämpas.

EU-tröskelvärdena ska uppdateras vartannat år varför den upphandlande enheten bör säkerställa att uppdaterade EU-tröskelvärden beaktas vid upphandling.

På sidan (<https://www.upphandling.fi/offentlig-upphandling/troskelvarden>) brukar de uppdaterade EU-tröskelvärdena som huvudregel vara tillgängliga.

EU-tröskelvärdena är beräknade exkl. moms.

Den 1.1.2022 fastställdes EU-tröskelvärdena inom olika sektorer till nedanstående:

Sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster

Varor, tjänster och projekttävlingar: 431 000 €

Social- och hälsovårdstjänster samt andrasärskilda tjänster: 1 000 000 €

Byggnadsentreprenader: 5 382 000 €

Koncessioner: 5 382 000 €

Övriga upphandlande enheter

Varor, tjänster och projekttävlingar: 215 000 €

Byggnadsentreprenader: 5 382 000 €

Vid ramavtal som överskrider EU-tröskelvärde så får längden vara max 4 år.⁵

14. RAMAVTAL

Om mängden nyttjande i ett avtal är svår att definiera så kan den upphandlande enheten upphandla ett ramavtal. Bland de aktörer som verkar inom ramavtalet kan den upphandlande enheten sedan ytterligare göra

⁵ Se EU:s direkt 2014/24, artikel 33.1 tredje stycket.

minikonkurrensutsättningar för definierade projekt.

Annonsen vid upphandling av ramavtal ska innehålla uppgift om den uppskattade kvantiteten eller det uppskattade värdet samt den största kvantiteten eller det högsta värdet av den vara eller tjänst som ska levereras enligt ramavtalet.⁶ Den upphandlande myndigheten kan endast handla för egen räkning och på andra i ramavtalet specifikt angivna potentiella upphandlande myndigheters vägnar.⁷

15. KONCESSION

Offentliga koncessioner är i likhet med upphandlingskontrakt kontrakt mot ekonomisk ersättning mellan en eller flera upphandlande enheter och en eller flera leverantörer. Leverantörens prestation gentemot den upphandlande enheten innefattar genomförande av en entreprenad eller tillhandahållande och administrering av tjänster. Den upphandlande enhetens prestation gentemot leverantören utgörs i stället för enbart av penningvederlag också av överföring av rätten att utnyttja den anläggning som byggs eller, i samband med en tjänstekoncession, överföring av rätten att utnyttja tjänsterna. Definitionen omfattar även arrangemang där den upphandlande enheten utöver rätten att utnyttja anläggningen eller tjänsterna också överför ett penningvederlag eller betalning.

En tjänstekoncession kan ex vara:

- tillhandahållandet av parkeringsplatser där koncessionshavaren får ersättning från de som använder parkeringsplatsen
- drift av restaurang- och caféverksamhet i lokaler som tillhandahålls av den upphandlande organisationen
- skötsel av busshållplatser där koncessionshavarens ersättning är rätten att sälja annonsytor på hållplatserna
- hyrcykelverksamhet där intäkten exempelvis är hyran från användarna.

16. UPPHANDLING AV FORDON OCH TRANSPORTTJÄNSTER

Kommunen har beslutat att sträva efter att de fordon som upphandlas ska vara så miljövänliga som möjligt varför alla fordonsupphandlingar som utförs inom kommunen ska förankras med ekonomikansliet.

17. UPPHANDLING AV HYRESAVTAL

Hysesavtal av befintliga byggnader behöver som huvudregel inte upphandlas genom en offentlig upphandling.

Om den upphandlande enheten avser att tillåta ett företag att uppföra en byggnad på den upphandlande enhetens mark och om utformningen av byggnaden skräddarsyts av den upphandlande enheten för bedrivande av verksamhet som endera bedrivs eller bekostas av den upphandlande enheten, så bör den upphandlande enheten dock överväga att utföra en sedvanlig upphandling.

18. ELEKTRONISK UPPHANDLING

Kommunen har avtal om nyttjande av *e-avrop.com*, vilket är ett elektroniskt upphandlingssystem. Genom att använda systemet blir upphandlings-

⁶ I enlighet med EU-domstolens förhandsavgörande C-23/20 Simonsen & Weel A/S mot Region Nordjylland och Region Syddanmark, p. 80, jfr. med p. 67.

⁷ Se EU-domstolens förhandsavgörande C-23/20 Simonsen & Weel A/S mot Region Nordjylland och Region Syddanmark, p

processen mer kontrollerad och grund för besvär minskar. Vid upphandlingar är e-avrop att föredra och ska tillämpas i första hand inom kommunen.

Att använda e-post som verktyg för att ta emot anbud är inte önskvärt, då det är omöjligt att bevisa att informationen i anbudet inte spridits.

Vid vissa enkla upphandlingar kan anbud tas emot i form av papper, om användning av tjänsten e-avrop utgör ett hinder eller en tröskel för att erhålla anbud, såsom vid upphandling av skolskjuts eller annan enkel upphandling.

19. UPPHANDLINGSFÖRFARANDEN

En upphandling kan utföras på flera olika sätt.

En offentlig upphandling kan utföras genom något av nedanstående förfarande:⁸

- Öppet förfarande
- Selektivt förfarande
- Förhandlat förfarande
- Konkurrenspräglad dialog
- Direktupphandling
- Ramavtal
- Elektroniska auktioner
- Dynamiska inköpssystem
- Projekttävling

20. ANNONSERING

En upphandling under EU:s tröskelvärde bör annonseras genom e-avrop.

En upphandling över EU:s tröskelvärde ska däremot annonseras via Hilma. På detta sätt säkerställs att upphandlingen annonseras genom EU:s officiella tidning (TED).

Vid *öppet förfarande* fungerar upphandlingsannonsen som en begäran att lämna *anbud* på det sätt som anges i annonsen och de övriga upphandlingsdokumenten.

Vid *selektivt förfarande*, *förhandlat förfarande*, *konkurrenspräglad dialog* och *innovationspartnerskap* fungerar upphandlingsannonsen som en begäran att lämna en *anbudsansökan* på det sätt som anges i annonsen och de övriga upphandlingsdokumenten.

Vid annonsering är det av yttersta vikt att alla anbudsgivare behandlas lika.

En upphandlingsannons ska åtminstone innehålla följande:

- Den upphandlande enhetens officiella namn och kontaktuppgifter
- den upphandlande enhetens art
- den beteckning som den upphandlande enheten gett upphandlingen och en beskrivning av upphandlingen
- ett prisintervall eller ett uppskattat värde för upphandlingen utan mervärdesskatt

⁸ I 5 kap. lag om offentlig upphandling och koncession framgår anvisning om utförande av nedanstående förfaringsätt.

- typen av upphandling
- beskrivning av upphandlingsförfarandet
- kriterium för att ett anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga⁹
- huruvida delanbud eller alternativa anbud godtas
- huruvida upphandlingen ska reserveras för arbetscentraler eller motsvarande leverantörer eller fullgöras inom ramen för program för skyddad anställning
- Uppgift om när anbud eller anbudsansökningar senast ska inlämnas till den upphandlande enheten.

Om den upphandlande enheten ställer lämplighetskrav på anbudsgivare eller anbudssökande, ska den upphandlande enheten ange detta i upphandlingsannonsen samt var närmare uppgifter om eventuella krav och de handlingar som krävs för att styrka riktigheten hos uppgifterna finns tillgängliga.

I upphandlingsannonsen ska också anges *om* antalet kandidater kommer att begränsas.

Om den upphandlande enheten vill så går det även att föra in prislister när man vill differentiera prissättningen för olika arbetsmoment. Detta är användbart när mängden arbete troligtvis kommer att ändra, eller när man vill ha möjlighet att plocka ut vissa arbetsmoment ur avtalet.

21. ANBUDSFÖRFRÅGAN OCH INBJUDAN TILL ANBUDSSÖKANDE

En anbudsfrågan ska vara skriftlig. En anbudsfrågan ska vara utformad så att anbudsgivare kan avge jämförbara anbud.

En anbudsfrågan eller inbjudan till anbudssökande kan se olika ut till sitt innehåll.

En anbudsfrågan och en inbjudan till anbudssökande ska åtminstone innehålla nedanstående:

- Beskrivning av föremålet för upphandlingen jämte krav som är kopplade till föremålet för upphandlingen.
- En hänvisning till den publicerade upphandlingsannonsen
- Tidsfristen för lämnande av anbud
- Adressen till vilken anbuderna ska sändas
- Det språk som anbuderna ska avfattas på
- Andra krav som gäller presentationen av anbudsdokument och deras form
- krav som gäller anbudssökandenas eller anbudsgivarnas ekonomiska och finansiella ställning samt tekniska lämplighet och yrkesmässiga kvalifikationer och eventuella övriga krav. (s.k. ska-krav för anbudsgivare)
- förteckning över den dokumentation med vilken anbudsgivaren visar sin lämplighet
- kriterierna för att ett anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga och deras relativa viktning

⁹ Den upphandlande enheten kan exempelvis ange att den kommer välja det anbud som är billigast, eller det anbud som med beaktande av relationen mellan kvalitet och pris är billigast. Även livscykelkostnader kan beaktas, då det kan hända att en billigare vara behöver bytas ut oftare än den något dyrare varan.

- anbudens giltighetstid
- de viktigaste kontraktsvillkoren
- andra upplysningar som är av väsentlig betydelse med tanke på upphandlingsförfarandet och utarbetandet av anbud, såsom tillvägagångssätt för att ställa ytterligare frågor om anbudsförfrågan samt uppgift om hur förfrågningarna besvaras.

Vid *konkurrenspräglad dialog ska* även den dag dialogen inleds och det eller de språk som används vid dialogen anges i anbudsförfrågan.

Vid *upphandling av delkontrakt* bör den upphandlande enheten ange i anbudsförfrågan om vilka kvalificeringskrav som är nödvändiga för varje specifikt delkontrakt, då det kan förekomma att olika kvalificeringskrav gäller för olika delkontrakt. I anbudsförfrågan ska det även tydligt anges hur tilldelning av delkontrakten kommer att ske.

22. MINSTA ANBUDSTID

Vid *selektivt förfarande, förhandlat förfarande, konkurrenspräglad dialog, innovationspartnerskap och inrättande av dynamiska inköpssystem* ska tiden för inlämnande av anbud uppgå till minst 30 dagar.

Minsta tid för inlämnande av anbud vid *öppet förfarande* ska vara 35 dagar. Anbudstiden kan förkortas om det på grund av brådska¹⁰ är omöjligt att tillämpa tidsfristen.

23. VAL AV ANBUD

Den upphandlande myndigheten ska välja det anbud som är totalekonomiskt mest fördelaktigt.

Innan ett anbud väljs ska den upphandlande enheten kontrollera nedanstående:

- Att anbudet överensstämmer med de krav, villkor och kriterier som ställs i upphandlingsannonsen och i upphandlingsdokumenten.
- Att anbudet har lämnats av en anbudsgivare som inte uteslutits ur förfarandet.

24. OBLIGATORISKA UTESLUTNINGSGRUNDER

Den upphandlande enheten ska utesluta en anbudssökande om den upphandlande enheten fått kännedom om att *någon av nedanstående* genom en lagakraftvunnen dom dömts till straff för allvarligt brott såsom människohandel, givande av muta, deltagande i en organiserad sammanslutning, penningtvätt, arbetarskyddsbrott, diskriminering i arbetslivet m.m.:

- anbudssökanden
- anbudsgivaren
- underleverantören
- en ledamot i dess förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan
- en person som är behörig att företräda, fatta beslut om eller kontrollera anbudssökanden, anbudsgivaren eller underleverantören

Den upphandlande enheten har även en lagstadgad skyldighet i form av

¹⁰ Den upphandlande myndigheten får dock inte medvetet orsaka nämnda brådska.

beställansvar.¹¹ Den upphandlande enheten ska kontrollera i skatteförvaltningens skatteskuldsregister om huruvida det finns någon anteckning om skatteskuld gällande en anbudsgivare.

Den upphandlande enheten ska utesluta anbud från en anbudsgivare som genom ett lagakraftvunnet beslut eller en lagakraftvunnen dom har försummat sin skyldighet att betala skatter eller socialförsäkringsavgifter i Finland eller i etableringslandet något av de fem senaste åren. Om anbudsgivarens försummelse att betala skatter och socialavgifter inte styrks av ett lagakraftvunnet beslut eller lagakraftvunnen dom så får den upphandlande enheten från fall till fall avgöra om anbudsgivaren utesluts från upphandlingen eller ej.

En anbudsgivare kan lägga fram bevis på sin tillförlitlighet trots att en grund för uteslutning föreligger. Om den upphandlande enheten anser att bevisen om tillförlitligheten är tillräckliga så ska anbudsgivaren inte uteslutas.

Såsom bevis på tillförlitlighet kan räknas att anbudsgivaren ersatt eller förbundit sig att ersätta alla de skador som orsakats av den straffbara gärningen, felet eller förseelsen. Vidare bör anbudsgivaren uttömmande ha förklarat omständigheterna och realiteterna kring sitt förfarande samt aktivt samarbetat med undersökningsmyndigheterna och vidtagit konkreta tekniska åtgärder och organisatoriska åtgärder för att förhindra att nya straffbara gärningar, fel eller förseelser orsakas av anbudsgivaren.

25. UPPHANDLINGSBESLUT

Den upphandlande enheten ska fatta ett skriftligt upphandlingsbeslut. Beslutet ska motiveras. I beslutet ska de faktorer som väsentligt har påverkat avgörandet framgå.

I beslutet ska åtminstone nedanstående ingå:

- Orsak till att anbudsgivare uteslutits eller om anbudsgivares ställning i ärendet på annat sätt påverkats.
- varför anbud har förkastats
- de viktigaste grunder på vilka de godkända anbuden har jämförts.

Om det vid upphandlingen ska iakttas en väntetid ska det av upphandlingsbeslutet framgå när upphandlingskontrakt kan ingås.

26. INGÅENDE AV AVTAL

I regel brukar standardavtal tillämpas i kommunen vid ingående av avtal i en offentlig upphandling. Den upphandlande enheten behöver från fall till fall överväga till vilken grad standardavtal kan tillämpas och om huruvida standardavtal överhuvudtaget kan tillämpas i den enskilda upphandlingen.

I Finströms kommun samlas mallar under: H:\Kommunens ekonomi och styrdokument\Styrdokument\Upphandling.

Innehåll i standardavtal som inte ingår i Finströms kommuns samling av mallar bör särskilt förankras med endera kommunens tekniska chef, kommundirektören eller kommunens ekonomichef innan de används som grundstomme i en upphandling.

¹¹ Se 5 § Lag om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (FFS: 22.12.2006/1233)

27. BESVÄRSANVISNINGAR FÖR UPPHANDLING ÖVER EU-TRÖSKELVÄRDE

Part i en upphandling som till sitt värde överstiger EU-tröskelvärdena kan föra ett ärende om upphandling till **marknadsdomstolen** genom att anföra besvär.

Besvär ska anföras skriftligen inom 14 dagar efter det att anbudsgivaren har fått del av upphandlingsbeslutet med besvärсанvisning.

Den som söker ändring i ett upphandlingsärende ska skriftligt underrätta den upphandlande enheten om att ärendet förs till marknadsdomstolen.

28. UPPHANDLINGSRÄTTELSE

Den upphandlande enheten kan även på eget initiativ eller på yrkande av en part inleda behandlingen av en upphandlingsrättelse. Den upphandlande enheten ska omedelbart meddela dem som saken gäller att en upphandlingsrättelse har anhängiggjorts.

En part ska framställa yrkande om upphandlingsrättelse till den upphandlande enheten inom 14 dagar efter det att den har fått del av den upphandlande enhetens beslut eller något annat avgörande i upphandlingsförfarandet. Ändringssökande hos marknadsdomstolen hindrar inte att en upphandlingsrättelse görs eller behandlas.

Ett inlämnande av en upphandlingsrättelse påverkar inte besvärstiden till marknadsdomstolen. Detta innebär att om ett besvär inte inlämnats till marknadsdomstolen inom 14 dagar efter att part fått del av den upphandlande enhetens beslut så vinner upphandlingen laga kraft, oaktat om en upphandlingsrättelse inlämnats till den upphandlande enheten.

Om den upphandlande enheten rättar sitt upphandlingsbeslut genom upphandlingsrättelse så kan marknadsdomstolen avskryva ärendet från vidare behandling, utan att fälla ett avgörande i huvudsaken. Ändring får inte sökas genom besvär hos marknadsdomstolen i den upphandlande myndighetens beslut om upphandlingsrättelse.

29. BESVÄRSANVISNINGAR FÖR UPPHANDLING UNDER EU-TRÖSKELVÄRDE

En part som är missnöjd över ett upphandlingsbeslut som till sitt värde understiger EU-tröskelvärden har rätt att anföra rättelseyrkande över beslutet inom 14 dagar efter det att den har fått del av den upphandlande enhetens beslut. Rättelseyrkandet riktas till den upphandlande enheten.

Beslut som fattats med anledning av rättelseyrkande överklagas hos **Ålands förvaltningsdomstol** genom kommunalbesvär inom 30 dagar från delfåendet av det beslut som den upphandlande enheten fattat med anledning av rättelseyrkandet.

Den som är missnöjd över den upphandlande enhetens förfarande vid en upphandling kan inlämna en klagan till Ålands Upphandlingsinspektion: info@upphandlingsinspektionen.ax

Upphandlingsinspektionen är tillsynsmyndighet på Åland i enlighet med landskapslagen (2017:80) om tillämpning på Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling samt de övriga uppgifter som ålagts myndigheten.

Myndigheten är en följd av EU-direktiv och ska utöva tillsynen över de offentliga upphandlingar som görs på Åland (Landskapslag om Upphandlingsinspektionen, ÅFS 2017:81).